

חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963

1. (א) מי שעבד שנה אחת ברציפות – ובעובד עונתי שתי עונות בשתי שנים רצופות – אצל מעסיק אחד או במקום עבודה אחד ופוטר, זכאי לקבל ממעסיקו שפיטרו פיצויי פיטורים.
"עונה" לענין חוק זה – שלושה חדשים רצופים בשנה שבהם עבד לפחות 60 יום.
  - (ב) עובד שעבר ממקום עבודה למקום עבודה אצל אותו מעסיק ונתחלפו המעסיקים במקום העבודה הנוכחי, זכאי לקבל פיצויי פיטורים מהמעסיק הקודם בעד תקופת עבודתו אצלו או במקום העבודה הקודם כאילו פוטר העובד ביום חילופי המעסיקים כאמור; קיבל המעסיק החדש כאמור על עצמו, על פי התחייבות בכתב כלפי העובד, את האחריות לפיצויי הפיטורים שהיה העובד זכאי לקבלם מהמעסיק הקודם כאמור, יהיה המעסיק הקודם פטור מתשלום הפיצויים ויראו לענין חוק זה את תקופת עבודתו של העובד אצל המעסיק הקודם או במקום העבודה הקודם כאילו עבד במקום העבודה הנוכחי.
  2. לענין סעיף 1 יראו רציפות בעבודה אפילו חלה בה הפסקה מחמת –
    - (1) שירות צבאי ושירות חלקי כמשמעותם בחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949, למעט שירות צבאי מלא על פי התחייבות לשירות-קבע שלא נתקיימו בו התנאים הקבועים בסעיף 1(ד) לחוק האמור, וכן שירות מילואים לפי חוק שירות המילואים, התשס"ח-2008 (בחוק זה – חוק שירות המילואים);
    - (2) יום המנוחה השבועית או חג שאין עובדים בהם, אם על פי חוק ואם על פי נוהג או הסכם, וכן אחד במאי;
    - (3) חופשה שנתית;
    - (4) חופשה או פגרה בשכר שניתנו לעובד על פי חוק או בהסכמת המעסיק;
    - (5) חופשה או פגרה שלא בשכר שניתנו לעובד על פי חוק או בהסכמת המעסיק;
    - (6) שביתה או השבתה;
    - (7) תאונה או מחלה;
    - (8) ימי אבל במשפחה שמטעמי דת או נוהג לא עבד בהם העובד;
    - (9) הפסקה ארעית ללא ניתוק יחסי עבודה או הפסקה תוך ניתוק יחסי עבודה שאינה עולה על שישה חודשים;
    - (10) אימון לשירות עבודה לפי חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967.
  3. פיטורים סמוך לפני סוף שנת עבודה ראשונה, יראו אותם – אם לא הוכח היפוכו של דבר – כאילו נעשו מתוך כוונה להימנע מחובת תשלום פיצויי פיטורים ואין פיטורים כאלה פוגעים בזכות הפיצויים.
  4. עובד שעבודתו נפסקה מחמת פטירה או פשיטת רגל של מעסיקו, ובתאגיד – פירוקו או מחיקתו, זכאי לפיצויי פיטורים כאילו פוטר.
  5. (א) נפטר עובד, ישלם המעסיק לשאיריו פיצויים כאילו פיטר אותו.
"שאיירים" לענין זה – בן זוג של העובד בשעת פטירתו, לרבות הידוע בציבור כבן זוגו והוא גר עמו, וילד של העובד שהוא בגדר תלוי במבוטח לענין גימלאות לפי פרק ג' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968, ובאין בן-זוג או ילדים כאמור – ילדים והורים שעיקר פרנסתם היתה על הנפטר וכן אחים ואחיות שגרו בביתו של הנפטר לפחות שנים-עשר חודש לפני פטירתו וכל פרנסתם היתה על הנפטר.
  - (ב) היו פיצויי פיטורים משתלמים לשאיירים שאינם בן-זוג או ילד התלוי כאמור, יופקדו הפיצויים בבית הדין האזורי לעבודה וינתנו לשאיירים שיקבע בית הדין האזורי לעבודה ולפי החלוקה שיקבע, בהתחשב במצבם הכלכלי ובמידת תלותם בעובד שנפטר.
  - (ג) פיצויים המשתלמים לשאיירים של עובד שנפטר לא יראו אותם כחלק מהעזבון.
6. התפטר עובד לרגל מצב בריאותו הוא או של בן-משפחתו, ולאור המימצאים הרפואיים, תנאי העבודה ושאר נסיבות הענין היתה סיבה מספקת להתפטרות – רואים לענין פיצויי פיטורים את התפטרותו כפיטורים.
בסעיף זה, "בן-משפחה" – בן-משפחה שנקבע בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת.

7. (א) התפטרה עובדת, תוך תשעה חדשים מיום שילדה, על מנת לטפל בילדה – יראו לענין חוק זה את התפטרותה כפיטורים. והוא הדין לגבי עובדת שהתקיימו לגביה אחד מאלה:

(1) קיבלה לאימוץ ילד שטרם מלאו לו 13 שנים והודיעה על כך למעסיקה, ובתוך תשעה חודשים מיום קבלתו לאימוץ התפטרה כדי לטפל בו;

(2) קיבלה למשמורתה, כהורה מיועד לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996, ילד, ובתוך תשעה חודשים מיום קבלת הילד כאמור התפטרה כדי לטפל בו;

(3) קיבלה לביתה, כאומן כהגדרתו בחוק אומנה לילדים, התשע"ו-2016, ילד שגילו אינו עולה על עשר, ובתוך תשעה חודשים מיום קבלת הילד כאמור התפטרה כדי לטפל בו, ובלבד שניתן אישור מאת מנחה האומנה כהגדרתו בחוק האמור כי ההתפטרות נדרשה מטעמים של טובת הילד.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו בשינויים המחוייבים, על עובד, והכל אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) בת זוגו של העובד הועסקה כעובדת במשך ששה חודשים רצופים לפחות בסמוך לפני יום התפטרותו; לענין זה יראו כעבודה גם תקופת הפסקה בעבודה שבה נמשכים יחסי עבודה;

(2) הילד נמצא בהחזקתו הבלעדית, או בטיפולו הבלעדי מחמת נכות או מחלה של בת זוגו;

(3) בת זוגו של העובד היתה עובדת עצמאית במשך שנים-עשר חודשים רצופים לפחות בסמוך לפני יום הלידה או בסמוך לפני קבלת הילד לאימוץ, למשמורת או לאומנה, לפי הענין, ולא הפסיקה את עיסוקה לצורך טיפול בילד.

(ג) התפטר אחד מבני הזוג כאמור בסעיף קטן (א) או (ב) לפי הענין, לא יחולו הוראות סעיף זה על בן הזוג השני.

(ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, הוראות בדבר חובת מסירת הודעות למעסיק לענין סעיף זה מאת בני זוג או אחד מהם ותוצאות אי מסירת הודעות כאמור.

(ה) שר העבודה והרווחה יקבע בתקנות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, הוראות בדבר הגדרת עובדת עצמאית לענין סעיף קטן (ב)(3) וכן כללים בדבר הוכחת עיסוקה כעובדת עצמאית ודרכי הוכחה בענין אי הפסקת עיסוקה, כאמור באותו סעיף קטן.

7א. התפטרה עובדת עקב שהייתה במקלט לנשים מוכות, אשר אושרה על ידי לשכת סעד או משרד העבודה והרווחה, רואים את ההתפטרות לענין חוק זה כפיטורים, ובלבד שסמוך לפני התפטרותה שהתה במקלט כאמור תקופה של שישים ימים לפחות; לענין סעיף זה, "אישור", "לשכת סעד" ו"מקלט לנשים מוכות" – כהגדרתם בסעיף 7(ג)(5) לחוק עבודת נשים, תשי"ד-1954.

8. לענין חוק זה יראו כפיטורים התפטרות של עובד עקב העתקת מקום מגוריו –

(1) לרגל נישואיו – לישוב בישראל בו היה גר בן-זוגו, בתנאים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת;

(2) לישוב חקלאי – מישוב שאינו חקלאי, או לישוב באזור פיתוח מישוב שאינו באזור פיתוח, בתנאים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת; לענין פסקה זו "ישוב חקלאי" או "ישוב באזור פיתוח" – ישוב שנמנה עם סוגי ישובים שנקבעו בתקנות באישור ועדת העבודה של הכנסת כישובים חקלאיים או ישובים באזור פיתוח, הכל לפי הענין;

(3) מחמת סיבות אחרות שנקבעו בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת מסיבות המצדיקות את העתקת מקום מגוריו של העובד.

9. (א) היה עובד מועסק על פי חוזה לתקופה קצובה והגיעה התקופה לקצה, רואים אותו לענין חוק זה כאילו פוטר, זולת אם הציע לו המעסיק לחדש את החוזה; סירב העובד לחדש את החוזה – רואים אותו, לענין חוק זה כאילו התפטר.

(ב) הצעת המעסיק לחדש את החוזה כאמור בסעיף קטן (א) צריך שתימסר לעובד לפחות שלושה חודשים לפני תום תקופת החוזה.

10. (בוטל).

11. (א) התפטר עובד מחמת הרעה מוחשית בתנאי העבודה, או מחמת נסיבות אחרות שביחסי עבודה לגבי אותו העובד שבהן אין לדרוש ממנו כי ימשיך בעבודתו, רואים את ההתפטרות לענין חוק זה כפיטורים.

- (ב) התפטר עובד עונתי לאחר שעבד לפחות שלוש עונות רצופות באותו מקום עבודה מחמת שלא הובטחה לו עבודה רצופה באותו מקום עבודה – רואים אותו כאילו פוטר.
- (ג) עובד שהתפטר סמוך לפני שהתקיים לגביו אחד מהתנאים המפורטים להלן, ובשל אותו תנאי, רואים את ההתפטרות לעניין חוק זה כפיטורים:
- (1) הוא התגייס לשירות סדיר כמשמעותו בסעיף 1 לחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט-1949;
- (2) הוא התנדב לשרת בשירות לאומי כמשמעותו בפסקה 3(ב) להגדרה "ילד" שבסעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ובלבד ששירת בשירות לאומי שישה חודשים לפחות;
- (3) הוא החל לשרת בשירות אזרחי כהגדרתו בסעיף 6(א) לחוק דחיית שירות לתלמידי ישיבה שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002, ובלבד ששירת בשירות אזרחי שישה חודשים לפחות, ובלי לגרוע מהוראות החוק האמור לעניין עיסוק;
- (4) הוא התנדב לשרת בשירות למטרה ציבורית או לאומית כאמור בפסקה (4) להגדרה "ילד" האמורה בפסקה (2), ועקב כך נדחה שירותו הסדיר לפי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, ובלבד ששירת בשירות בהתנדבות כאמור שישה חודשים לפחות;
- (5) הוא החל לשרת בשירות לאומי-אזרחי כהגדרתו בחוק שירות לאומי-אזרחי, התשע"ד-2014, ובלבד ששירת בשירות לאומי-אזרחי שישה חודשים לפחות.
- (ד) עובד שהתפטר מחמת שנבחר לראש רשות מקומית או לסגן ראש רשות מקומית וכהונתו במשכורת מקופת הרשות המקומית, רואים את ההתפטרות לענין חוק זה כפיטורים; הוראה זו לא תחול אם המעסיק הסכים בכתב כלפי העובד כי התקופה שבה יכהן העובד בכהונתו תיחשב כחופשה ללא תשלום.
- (ה) התפטר עובד לאחר שהגיע לגיל הפרישה, כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004, רואים את ההתפטרות לענין חוק זה כפיטורים; ואולם מותר לזקוף על חשבון פיצויי הפיטורים המגיעים מכוח סעיף קטן זה, או במקומם, כל סכום המשתלם לעובד מקופת גמל, כמשמעותה בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה, עקב תשלומי המעסיק לקופה, ושנועד לשמש כפיצויי פיטורים או לבוא במקומם, והוא אף אם לא נתקיימו התנאים האמורים בסעיפים 14 או 20.
- 11א. המתגייס למשטרת ישראל או לשירות בתי הסוהר, ובסמוך לפני גיוסו היה עובד והתפטר מעבודתו על מנת להתגייס כאמור, יהיו הוא או שאיריו זכאים לפיצויי פיטורים אם נתקיימה בו אחת מאלה:
- (1) הוא שירת במשטרה או בשירות בתי הסוהר ששה חודשים לפחות;
- (2) שירותו כאמור נפסק מחמת אחת העילות המזכות בפיצויי פיטורים לפי חוק זה;
- (3) שירותו כאמור נפסק מחמת שנמצא בלתי מתאים לשירות, ובלבד שלא נפסק השירות בנסיבות שלא היו מזכות אותו בפיצויי פרישה מהמשטרה או משירות בתי הסוהר, הכל לפי הענין.
12. (א) שיעורם של פיצויי הפיטורים הוא: שכר חודש אחד לכל שנת עבודה בעובד במשכורת אצל מעסיק, או באותו מקום עבודה, ושכר שבועיים לכל שנת עבודה בעובד בשכר כאמור; חלק של שנה שלאחר שנת עבודה מזכה את העובד בפיצויי יחסיים, ולגבי עובד עונתי – חלק של שנה מזכה אותו בפיצויי יחסיים אף אם תקופת עבודתו אינן מצטרפות לשנה. לענין זה, "עובד במשכורת" – עובד שעיקר גמול עבודתו, משתלם על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר; "עובד-בשכר" – עובד שאינו עובד במשכורת.
- (ב) שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, להגדיל בתקנות את שיעור פיצויי הפיטורים לעובד בשכר; תקנות כאמור יכול שיהיו כלליות או לפי ענפי עבודה.
13. שר העבודה באישור ועדת העבודה של הכנסת, יקבע בתקנות, דרך כלל או לסוגים, את המרכיבים של שכר העבודה הכולל שיובאו בחשבון שכר העבודה לענין פיצויי פיטורים, את שיטת חישוב השכר שישמש בסיס לחישוב פיצויי הפיטורים ואת ההפסקות שחלו בעבודה בנסיבות האמורות בפסקאות (1) – למעט שירות מילואים לפי חוק שירות המילואים – (5), (7) או (9) לסעיף 2 שלא יבואו במנין לקביעת סכום הפיצויים; בהתקנת תקנות אלה יתחשב שר העבודה בהוראות לענין זה שבהסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של עובדים שהתקנות נוגעות להם.
- 13א. נקבע בהסכם קיבוצי כי שכרם של העובדים יופחת זמנית או לתקופה מסויימת בלבד שנקבעה בו, לעומת השכר שהיו זכאים לו אילו לא כן, יראו לענין חישוב הפיצויים של עובד שההסכם חל עליו, כאילו שכרו לא הופחת; לענין זה, "הסכם קיבוצי" – לרבות הסדר קיבוצי.
- 13ב. על אף הוראות סעיף 13, לא יפחת שכר העבודה שיובאו בחשבון לענין חישוב פיצויי פיטורים, משיעור שכר המינימום כהגדרתו בסעיף 1 לחוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987, לפי היקף המשרה.
14. תשלום לקופת תגמולים, לקרן פנסיה או לקרן כיוצא באלה, לא יבוא במקום פיצויי פיטורים אלא אם נקבע כך בהסכם הקיבוצי החל על המעסיק והעובד ובמידה שנקבע, או אם תשלום כאמור אושר על ידי שר העבודה ובמידה שאושר.

15. היה עובד או שאירו זכאי על פי חיקוק לגימלה מן המעסיק עקב פרישת העובד מהעבודה או מסיבה אחרת, תבוא הגימלה במקום זכותו לפיצויי פיטורים לפי חוק זה.
16. לא יהיה עובד זכאי לפיצויים או יהיה זכאי לפיצויים חלקיים בלבד, הכל לפי הענין, אם פוטר בנסיבות, שעל פי הסכם קיבוצי החל על המעסיק והעובד – ובאין הסכם כזה, על פי ההסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של העובדים באותו ענף – מצדיקות פיטורים ללא פיצויים או בפיצויים חלקיים בלבד.
17. בענף העבודה שאין בו הסכם קיבוצי, רשאי בית הדין האזורי לעבודה לקבוע שפיטוריו של עובד היו בנסיבות המצדיקות פיטורים ללא פיצויים או בפיצויים חלקיים שיקבע; בדונו בענין זה יונחה בית הדין האזורי לעבודה על פי הכללים שבהסכם הקיבוצי החל על המספר הגדול ביותר של עובדים.
18. אישור של שר העבודה, או של מי שהוסמך לכך על ידיו, כי הסכם קיבוצי פלוני חל על מעסיק ועובד, או על המספר הגדול ביותר של עובדים בענף או על המספר הגדול ביותר של עובדים, הכל לפי הענין, יהיה ראייה מכרעת לענין הסעיפים 16 ו-17.
19. פוטר עובד עקב צמצום בהיקף העבודה במפעל והובטחה לו זכות עדיפות לחזור לעבודה במפעל תוך זמן קצוב, יחולו בכל הנוגע לפיצויי פיטורים ההוראות שבהסכם הקיבוצי החל על העובד והמעסיק – ובאין הסכם קיבוצי לאותו ענין, ההוראות שבהסכם מיוחד בין הרשאים להיות צד להסכם קיבוצי – ובלבד שלא יהיה בהסכמים כאמור ויתור של קבע על פיצויי פיטורים.
20. מותר שהסכם קיבוצי יקבע את הדרכים והשיטות לתשלום פיצויי פיטורים, לרבות הפקדתם לזכות העובד, כדי להבטיח הצטברותם לזכותו ומשנקבע כך ישולמו הפיצויים בהתאם להסכם.
21. שר העבודה, לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, רשאי להורות, בצו, למעסיקים להפקיד בקופת גמל כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – קופת גמל), סכומים בשיעור שיקבע בצו, כדי להבטיח הצטברותם של פיצויי הפיטורים שהמעסיקים עשויים לשלם לעובדיהם על פי חוק זה (להלן – צו הפקדה).
22. בצו הפקדה שיפורסם ברשומות, יוגדרו סוגי המעסיקים שעליהם הוא חל לפי ענפי כלכלה, גודל מפעלים או אזורים ותחילת תקפו ובלבד שתחילתו לא תקדם לתאריך פרסומו.
23. שר העבודה, רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לקבוע בתקנות הוראות בענינים שלהלן במידה ולא נקבע אחרת, בכללים שהותקנו על פי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה:
- (1) אופן השקעת הכספים שהופקדו על פי צו הפקדה;
  - (2) אופן תשלום פיצויי הפיטורים לעובדים שלזכותם הופקדו הכספים על פי צו הפקדה, והנוהל בקשר לכך;
  - (3) ייעוד הכספים שהופקדו על פי צו הפקדה בקופת גמל והאישור שניתן לה על פי סעיף 47 לפקודת מס הכנסה, תם תקפו או בוטל, או שהקופה התפרקה או נמחקה;
  - (4) הגדלת הסכומים שיש להפקיד בהתאם לצו הפקדה, במקרה של פיגור בהפקדתם ושיעור ההגדלה.
24. (א) פקודת המסים (גביה) – להוציא סעיף 12 שבה – חלה על גביית הכספים שיש להפקידם בהתאם לצו הפקדה, כאילו היו מס כמשמעותו בפקודה האמורה.
- (ב) שר העבודה רשאי למנות אדם שיהיו לו הסמכויות של ממונה על המחוזי ושל קצין מחוז לענין הפקודה האמורה והוא ימלא לענין סעיף זה, את התפקידים המוטלים על ממונה על מחוז ועל קצין מחוז לפי הפקודה האמורה.
25. סכומים שיש להפקידם בהתאם לצו הפקדה, יופקדו תוך 42 יום לאחר תשלום השכר בעד אותה תקופת עבודה; שר העבודה או מי שיוסמך לכך על ידיו, רשאי להאריך את המועד האמור לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.
26. (א) סכומים ששולמו במקום פיצויי פיטורים לפי סעיף 14, או שהופקדו לפי סעיף 20 או לפי סעיף 21, או ששולמו לקופת גמל לתשלום פיצויי פיטורים, או ששולמו או שהופרשו לקופת גמל לקצבה –
- (1) אינם ניתנים להחזרה, להעברה לשעבוד או לעיקול; הוראה זו לא תחול על סכום ששולם או הופקד כאמור בעד עובד שבינתיים חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים, אלא אם הסכום מיועד גם לביטוח קצבה ולא נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר, שהוא ניתן להחזרה או להעברה;
  - (2) אינם חלק מנכסי המעסיק במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, במידה שתביעות העובדים לפי חוק זה לא סולקו.
- (ב) הוראות סעיף זה יחולו גם לגבי ריבית והפרשי הצמדה, שנוספו על סכומים כאמור.

27. לענין גביית חובות, אשר לפי פקודת פשיטת הרגל, 1936, או לפי פקודת החברות סילוקם קודם לכל יתר החובות – רואים פיצויי פיטורים כשכר עבודה שיש לסלקו קודם ליתר החובות, אלא שסכום הפיצויים ושכר העבודה ביחד המסולקים כאמור, לא יעלה על 150% מהסכום המכסימלי של שכר העבודה שאפשר לסלקו קודם לכל יתר החובות לפי הפקודות האמורות; כן יהיו פיצויים כאמור חוב מהחובות שסילוקם קודם לחובות אחרים בפירוק אגודה שיתופית, או אגודה לפי החוק העותומני.
28. הסכם בין מעסיק לבין עובד, שפורש בו שהפיצויים כלולים בשכר העבודה וההסכם אושר על ידי שר העבודה או מי שהוסמך על ידיו לכך, יבוא לענין הפיצויים במקום הוראות חוק זה ובלבד שאין הסכם קיבוצי החל על המעסיק והעובד, המחייב תשלום פיצויי פיטורים.
29. פשרה לענין פיצויי פיטורים והודאת סילוק לא יהא להם תוקף, אלא אם נערכו בכתב ונאמר בהם במפורש שהם לגבי פיצויי הפיטורים.
30. (א) לענין חוק זה דין המדינה בתור מעסיק כדין כל מעסיק אחר.
(ב) לגבי הנמנה עם חיל המשטרה או שירות בתי הסוהר, לרבות סוהר נוסף זמני –
- (1) לא יחולו סעיפים 2(6), 8 ו-17;
- (2) סעיף 3 לא יחול על פיטורים לפי סעיף 9 לפקודת המשטרה ולפי סעיף 16 לפקודת בתי הסוהר, 1946;
- (3) אין רואים שינוי בתנאי עבודה כהרעה מוחשית בתנאי עבודה כאמור בסעיף 11 אם השינוי נעשה מכוח סמכות לפי פקודת המשטרה, פקודת בתי הסוהר, 1946, תקנות לפיהן, כללי השירות במשטרה או כללי השירות בבתי הסוהר;
- (4) במקום הסכם קיבוצי החל על המעסיק והעובד שמדובר בו בסעיף 16, רואים כאילו מדובר בו בכללי השירות במשטרה או בכללי השירות בבתי הסוהר, לפי הענין.
31. חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד לפי חוק, הסכם קיבוצי או חוזה עבודה, ולענין סעיף 12 גם לפי הנוהג, ולא יתפרש כממצה זכויותיו של עובד בכל משא ומתן לקביעת זכויות בקשר לפרישה מעבודה.
32. לא יתקין שר העבודה תקנות אלא לאחר התייעצות עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ועם ארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלדעת השר הם נוגעים בדבר.
33. שר העבודה¹ ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.
34. תחילתו של חוק זה הוא ביום ט"ז בטבת תשכ"ד (1 בינואר 1964).

יגאל אלון
שר העבודה

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה